

29 Kasım 2009

KIBİRİS GAZETESİ

İSRAİL SAVAŞ SUÇLARI ve GOLDSTONE RAPORU

Prof.Dr. Turgut Turhan (DAÜ Hukuk Fakültesi)

Neredeyse yarım asırdır Kıbrıslıları esir almış bulunan Kıbrıs sorunu ile ülkede solunan yoğun iç politik hava, insanlarımızın, Kıbrıs sorunu dışında kalan diğer küresel ölçekli sorunlarla ilgilenmesini de önlemiş bulunuyor. Bu bağlamda belki bazıları için ayrıntı sayılabilir ama, BM Genel Kurulu, geçtiğimiz hafta, Aralık 2008-Ocak 2009 ayları arasında Gazze’de yaşanan ve “Dökme Kurşun Harekati” olarak anılan çatışmalarda Hamas’ın ve ağırlıklı olarak da İsrail’in “savaş suçları” işledikleri yönündeki “Goldstone Kararı”nı 114 olumlu oya karşı 18 olumsuz oyla kabul etmiştir. Genel Kurul, 44 ülkenin de çekimser kaldığı oylama sonunda aldığı bu kararla, her iki taraftan da, en geç üç ay içinde soruşturma açarak çatışmalar sırasında savaş suçu işlendiğine dair iddiaları soruşturmalarını ve Ban Ki-Moon’un da Genel Kurula bu konuda bir rapor sunmasını istemiştir.

BM Genel Kurulu’nun yazılı veya görsel basınımızda hemen hemen hiç yer almayan bu kararı aslında uluslararası insancıl hukukun gelişmesi ve insanlığın savaş suçlarının işlenmesine karşı açtığı savaşın kazanılması açısından aslında tarihi bir öneme sahiptir. “İnsan akli unutmaz özürdür!” deriz...Ama unutmamak gerekir ki, çok değil bundan sadece 1 yıl kadar önce Gazze halkının üstüne fosfor bombaları yağıyor ve 22 gün gibi kısa bir zaman dilimi içinde 355’i çocuk, 100’ü kadın olmak üzere 1.315 Filistinli hayatını kaybediyor, 5.300 kişi yaralanıyor ve 50.000 kişi de evsiz kalıyordu. Hemen her saniye televizyonlardan bir ahtapotun kolları gibi açılmış bir biçimde halkın üstüne doğru düşen fosfor bombası görüntülerinin yayınlandığı o günlerde gece, gündüz televizyonlarda yorumlar yapılıyor, yazılı basında onlarca yazı yayınlanıyordu. “One minute” esprisinin kaynağının oluşmaya başladığı ve o esprinin altında yatan yaklaşımla Türkiye- İsrail ilişkilerinin bozulacağına da ilk sinyallerinin verildiği o günlerde, bu satırların yazarı, yine bu gazetede yazmış olduğu bir yazıda “uluslararası toplum, güncel uluslararası çatışmalar hukukunun İsraili yetkilileri yargılayacak kadar geliştiği ve uluslararası ceza mahkemelerinin de bu suçları yargılayabilecek kadar örgütlendiği inancında olduğunu” ifade etmişti. Nitekim Filistin temsilcisi Riyad Mansur’un da söylediği gibi uluslararası toplum bu sefer Sabra-Şatilla’da yaptığının aksine İsrail’in peşini bırakmadı ve Goldstone kararını Genel Kuruldan geçirmeyi başardı. İsrail ve ABD, tüm engelleyici davranışlarına rağmen raporun Genel Kurulun önüne gelmesini engelleyemediler ve veto yetkisine sahip olan 5 daimi üyeden de sadece ABD “hayır” oyu kullanabildi! İsrail Dışişleri Bakanı yardımcısı Ayalon hala “bu bir skandal...biz meşru müdafaa hakkımızı kullandık...uluslararası hukuk meşru müdafaa hakkını yok ediyor” diye dursun, eğer İsrail soruşturma yapmaz veya yapmayı reddederse Güvenlik Konseyi’nin raporu La Haye Uluslararası Ceza Mahkemesi’ne sevk etme yetkisinin bulunduğunu da unutmamak gerekir. Böyle bir halde ise, “Dökme Kurşun Harekati”nda görev alan tüm İsraili personelin yargılanabilmesi söz konusu olacağı açıktır.

“Amerikan Yahudi Komitesi”, “B’nai B’rith”, “İnkâr ve İftirayla Mücadele Birliği” gibi Yahudi lobisinin önde gelen kuruluşları geçirmekte oldukları şok nedeniyle her ne kadar BM kararını “kanguru mahkemesinin rezilliği” olarak nitelendirse de, uluslararası toplum bu iddialara gülüp geçmektedir. Bunun nedeni ise, raporu hazırlayan komisyonun başkanı olan Richard Goldstone’un bir Yahudi, evet yanlış okumadınız, üstelik bir siyonist olarak nitelendirilecek kadar su katılmamış bir Güney Afrikalı Yahudi olmasıdır. Ancak, Güney Afrika Anayasa Mahkemesi eski yargıçlarından olan ve daha sonra eski Yugoslavya için kurulmuş bulunan Savaş Suçları Mahkemesi’nde başsavcı ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi’nde de yargıç olarak görev yapmış bulunan ve tecrübesi ve tarafsız kişiliği ile üne kavuşmuş olan bu hukukçu, kendi ifadesiyle “hukukun üstünlüğüne ve savaş hukukuna olan inancı “nedeniyle görevi kabul etmekten kaçınmamıştır. Tam tersine “bir Yahudi olması nedeniyle bu soruşturmayı daha da istekle yapmak istediğini ve bu yolla İsrail yerel yargısını harekete

geçirebileceğine inandığını” ifade eden Goldstone, kendisine yardımcı olan diğer uzman hukukçularla birlikte Gazze’de yaşanan 36 olayı esas alarak, ilgililerle 188 görüşme yaparak, 10.000 den fazla şikayeti değerlendirerek, 1.200 resim ve 30’dan fazla video kaydını ve 38 tanığı dinleyerek 575 sayfalık raporunu BM’e teslim etmiştir. Üstelik bu raporun yazılması sırasında İsrail’in BM ekibine karşı takındığı düşmanca tutumu ve ekibe hiç yardımcı olmadığını da belirtmek gerekir. Bütün bunlara rağmen uluslararası saygınlığa sahip bir Yahudi hukukçu ve ekibi tarafından hazırlanan böylesine ayrıntılı bir raporu yerden yere vuran İsrail’e ve uluslararası Yahudi lobisine kim inanır ki?

Rapora genel çizgileri açısından bakacak olursak, aşağıda yer alan saptamaların uluslararası insancıl hukuk ve onun altında uluslararası silahlı çatışmalar hukuku açısından tarihe geçeceğini söylemek mümkündür:

- Öncelikle rapor sadece İsrail’in değil, Hamas militanlarının da savaş suçu işlemiş olabileceklerini dikkate alarak Hamas’a da soruşturma yapma yükümlülüğü getirmiştir.

- Rapor, İsrail’in hareketin başından beri savunduğu “ meşru müdafaa yapıyoruz” tezini çürütmüş ve uluslararası silahlı çatışmalar hukukundan habersiz olan İsraili askeri yetkililerin, bu gerekçeyle dünyayı oyalayarak hedef gözetmeksizin ve orantısız güç kullanmak suretiyle Filistinli sivil halkı hedef aldığını belirlemiştir. Bu anlamda, hareketin amacının, Hamas’a verdikleri destek nedeniyle sivil Filistinlilerin kitleler halinde öldürülürken, İsrail’in kaybının sıfıra yakın tutulması olduğu açık bir biçimde raporda yer almıştır.

- Yine raporda, İsrail’in işlemiş olduğu savaş suçlarının hareket süresinde olduğu kadar, her türlü insani ve tıbbi yardımın ülkeye girişinin engellenmesi suretiyle harekattan sonra da devam ettiği vurgulanmıştır.

- Raporun uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası silahlı çatışmalar hukuku açısından en önemli tarafı, taraflara verilen süre içinde yapılması öngörülen soruşturmaların yapılarak sonucunun BM’e bildirilmemesi halinde, Güvenlik Konseyinin devreye girerek İsrail ve Hamas’ın La Haye Uluslararası Ceza Mahkemesinde hesap vermeye davet olmalarını tavsiye etmesidir.

- Bu tavsiye ise doğal olarak İsrail hükümetini ve harekate katılan yetkilileri korkutmaktadır. Zira rapor, bu tavsiyeye uygun olarak, İsraili şüphelilerin yurt dışına çıkmaları halinde gözaltına alınmaları için ulusal mahkemelere de yeşil ışık yakmış durumdadır. Bu anlamda rapor, hukuki ifadesiyle, hareket sırasında savaş suçu işlediği iddia olunan herkesin, suçun işlendiği yer dikkate alınmaksızın göz altına alınmasını, tutuklanmasını, yargılanmasını veya suçun işlendiği ülkeye iade edilmesini sağlayacak şekilde “ evrensel bir yetkiye” sahip olduğunu tekrarlamaktadır. Nitekim İsrail Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin “bundan böyle sadece askerler değil, tüm bakanlar ve bürokratlar yurt dışına çıkarken dikkatli olmalılar” şeklindeki uyarısı boşa değildir.

Sonuçta Netanyahu Filistinlileri kast ederek istediği kadar “uluslararası savaş hukuku teröristleri destekliyor” desin, Filistinlilerin gösterdikleri adalet mücadelesi, gerçek bir hukuk adamı olan Goldstone’un hazırladığı raporda hukuk tarihinin altın sayfalarına geçmiş bulunmaktadır. Sonuçlarını ise hep birlikte göreceğiz...